

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

15. ledna 2009*

Ve věci C-281/07,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Bundesfinanzhof (Německo) ze dne 27. března 2007, došlým Soudnímu dvoru dne 13. června 2007, v řízení

Hauptzollamt Hamburg-Jonas

proti

Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank AG,

* Jednací jazyk: němčina.

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, J.-C. Bonichot, J. Makarczyk,
P. Kūris a C. Toader (zpravodajka), soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,
vedoucí soudní kanceláře: R. Grass,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Komisi Evropských společenství F. Erlbacherem a Z. Malůškovou, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 25. září 2008,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 odst. 1 prvního pododstavce nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (Úř. věst. L 312, s. 1; Zvl. vyd. 01/01, s. 340).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Hauptzollamt Hamburg-Jonas (dále jen „Hauptzollamt“) a Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank AG (dále jen „BHV“), jehož předmětem je vrácení vývozní náhrady.

Právní rámec

Právo Společenství

- 3 Článek 11 odst. 3 první a čtvrtý pododstavec nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 351, s. 1), ve znění nařízení Komise (ES)

č. 2945/94 ze dne 2. prosince 1994 (Úř. věst. L 310, s. 57; dále jen „nařízení č. 3665/87“),
zní následovně:

„[...] je příjemce povinen v případě neoprávněné výplaty náhrady vrátit neoprávněně
získané částky, včetně každé sankce stanovené v odstavci 1 prvním pododstavci, a úroky
vypočtené za období, které uplynulo mezi vyplacením a vrácením. [...]

[...]

V případě neoprávněné výplaty z důvodu pochybení ze strany příslušných orgánů se
úrok nepožaduje, ledaže se jedná o částku, stanovenou členským státem, která odpovídá
neoprávněně nabytému zvyhodnění.“(*neoficiální překlad*)

4 Článek 1 nařízení č. 2988/95 stanoví:

„1. Pro účely ochrany finančních zájmů Evropských společenství se přijímají obecná
pravidla týkající se stejnorodých kontrol a správních opatření a sankcí postihujících
nesrovnalosti s ohledem na právo Společenství.

2. Nesrovnalostí se rozumí jakékoli porušení právního předpisu Společenství vyplývající z jednání [konání] nebo opomenutí hospodářského subjektu, v důsledku kterého je nebo by mohl být poškozen souhrnný rozpočet Společenství nebo rozpočty Společenstvím spravované, a to buď snížením nebo ztrátou příjmů z vlastních zdrojů vybíraných přímo ve prospěch Společenství, nebo formou neoprávněného výdaje.“

5 Článek 3 odst. 1 a 3 nařízení č. 2988/95 stanoví:

„1. Promlčecí doba pro zahájení stíhání činí čtyři roky od okamžiku, kdy došlo k nesrovnalosti uvedené v čl. 1 odst. 1. Odvětvové předpisy mohou stanovit i kratší lhůtu, která však nesmí být kratší než tři roky.

[...]

3. Členské státy si ponechávají možnost uplatňovat delší lhůtu, než která je uvedena v odstavci 1 [...].“

Vnitrostátní právo

6 Podle údajů předkládajícího soudu neexistovalo v Německu v rozhodné době žádné zvláštní ustanovení o promlčecí době, které by se použilo na spory správní povahy týkající se neoprávněně udělených výhod. Jak německá správa, tak i soudy nicméně

uplatňovaly *per analogiam* obecnou třicetiletou promlčecí dobu stanovenou v § 195 německého občanského zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch). Od roku 2002 však byla tato obecná promlčecí doba zkrácena na tři roky.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 7 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že v roce 1995 podala společnost LAGRA Import Export GmbH (dále jen „LAGRA“) Hauptzollamt celní prohlášení ohledně 31 kusu hovězího dobytka k vývozu do Turecka a požádala s ohledem na tento dobytek o vývozní náhrady. Dopisem ze dne 17. ledna 1996 společnost LAGRA nicméně informovala tento celní úřad o tom, že jeden kus tohoto dobytka uhynul ještě před opuštěním území Evropského společenství a požádala o odpovídající změnu své žádosti o vývozní náhradu. Aniž by zohlednil tento dopis nebo příslušné zápisy v kontrolním výtisku T5, poskytl Hauptzollamt rozhodnutím ze dne 19. dubna 1996 vývozní náhradu ohledně všech 31 kusů dobytka.
- 8 Později Hauptzollamt zjistil své pochybení. Požádal tedy opravným rozhodnutím ze dne 5. srpna 1999 o vrácení vývozní náhrady za uhynulé zvíře ve výši 1 137,57 DEM.
- 9 V červenci 2002 bylo proti společnosti LAGRA zahájeno insolvenční řízení. Po postoupení jejího majetku společnosti BHV se tato posledně uvedená společnost stala dlužníkem částky související s navrácením vývozní náhrady, kterou neoprávněně obdržela společnost LAGRA. Hauptzollamt se tedy pokusil získat zpět neoprávněně získanou částku od BHV, a to na základě výměru ze dne 12. prosince 2001. Nicméně není prokázáno, že byl tento výměr doručen posledně uvedené společnosti před květnem 2004.

- 10 BHV podala proti uvedenému výměru žalobu, které Finanzgericht Hamburg vyhověl, když rozhodl, že nárok na navrácení, založený na čl. 11 odst. 3 pátém pododstavci nařízení č. 3665/87, již zanikl, jelikož došlo k promlčení podle čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95.
- 11 Proti tomuto rozsudku Finanzgericht Hamburg podal Hauptzollamt opravný prostředek „revision“ k Bundesfinanzhof. Tento posledně uvedený soud má pochybnosti o tom, zda se nařízení č. 2988/95 použije, jelikož podle jeho čl. 1 odst. 2 spadají do rozsahu jeho působnosti pouze nesrovnalosti, které lze přičíst konání nebo opomenutí hospodářského subjektu, a nikoli ty, které jsou výsledkem konání nebo opomenutí příslušného orgánu.
- 12 Za těchto podmínek se Bundesfinanzhof rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Použije se první věta prvního pododstavce čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95 na navrácení vývozní náhrady neoprávněně poskytnuté vývozci, i když tento vývozce nezpůsobil žádnou nesrovnalost?

V případě kladné odpovědi na tuto otázku:

2) Použije se výše uvedené ustanovení *mutatis mutandis* na navrácení takovýchto zvýhodnění od toho, na koho vývozce svůj nárok na vývozní náhradu postoupil?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 13 Svou první otázkou se předkládající soud ptá, zda se promlčecí doba čtyř let stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení č. 2988/95 použije na řízení o navrácení vývozní náhrady neoprávněně poskytnuté vývozci z důvodu pochybení ze strany vnitrostátních orgánů, pokud tento vývozce nezpůsobil žádnou nesrovnalost.
- 14 Úvodem je třeba uvést, že nařízení Komise (ES) č. 800/1999 ze dne 15. dubna 1999, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 102, s. 11; Zvl. vyd. 03/25, s. 129), stanoví pravidla pro promlčení v této oblasti, ale že podle jeho čl. 54 odst. 1 se zrušené nařízení č. 3665/87 nadále použije na takové vývozy, o které se jedná ve věci v původním řízení, pro něž byla přijata vývozní prohlášení přede dnem použitelnosti nařízení č. 800/1999, tedy před 1. červencem 1999.
- 15 Článek 11 odst. 3 první a čtvrtý pododstavec nařízení č. 3665/87 stanoví, že v případě neoprávněné výplaty náhrady je od příjemce požadováno vrácení neoprávněně získaných částek a úroků, přičemž úroky se nepožadují, pokud je neoprávněná výplata zapříčiněná chybou příslušných orgánů, nebo je požadována nanejvýše částka, stanovená členským státem, která odpovídá neoprávněně nabytému zvýhodnění.

- 16 Vzhledem k tomu, že nařízení č. 3665/87 nestanoví pravidla týkající se promlčení u žaloby na vymáhání neoprávněně získaných vývozních náhrad, je však třeba vycházet z čl. 3 odst. 1 prvního pododstavce nařízení č. 2988/95.
- 17 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že toto ustanovení se použije na takové nesrovnalosti, jaké jsou definovány v čl. 1 odst. 2 nařízení č. 2988/95.
- 18 Článek 3 odst. 1 první pododstavec nařízení č. 2988/95 se sice použije na nesrovnalosti, které vedou k uložení správní sankce ve smyslu jeho článku 5, i na ty, které jsou předmětem správního opatření ve smyslu článku 4 tohoto nařízení, tedy opatření, jehož předmětem je odnětí neoprávněně získané výhody, jež však nemá charakter sankce (viz, v tomto smyslu, rozsudek ze dne 24. června 2004, Handlbauer, C-278/02, Sb. rozh. s. I-6171, body 33 a 34).
- 19 Článek 3 odst. 1 první pododstavec nařízení č. 2988/95 stanoví pro zahájení stíhání promlčecí dobu, která běží od okamžiku, kdy došlo k nesrovnalosti, kterou se podle čl. 1 odst. 2 téhož nařízení rozumí „jakékoli porušení právního předpisu Společenství vyplývající z jednání [konání] nebo opomenutí hospodářského subjektu, v důsledku kterého je nebo by mohl být poškozen souhrnný rozpočet Společenství [...]“.
- 20 Jak přitom uvedly Komise Evropských společenství i generální advokátka v bodě 31 svého stanoviska, z pojmu „nesrovnalost“ v kontextu nařízení č. 2988/95 vyplývá, že se

jedná o konání nebo opomenutí hospodářského subjektu, jehož výsledkem je porušení ustanovení práva Společenství.

- 21 Z toho vyplývá, že pokud je vývozní náhrada neoprávněně vyplacena hospodářskému subjektu z důvodu pochybení ze strany příslušných orgánů, nespadá taková situace pod pojem „nesrovnatelnost“ ve smyslu nařízení č. 2988/95.
- 22 Pravidlo týkající se promlčení stanovené v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci se tedy nepoužije na stíhání nesrovnalostí, jež jsou výsledkem pochybení vnitrostátních orgánů.
- 23 V takové situaci, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, se tedy otázka promlčení žaloby na vymáhání neoprávněně vyplacených částek řídí pravidly vnitrostátního práva, která se použijí v této oblasti.
- 24 V případě neexistence ustanovení práva Společenství totiž musí být spory týkající se navrácení částek vyplacených v rozporu s právem Společenství rozhodnuty vnitrostátními soudy na základě použití jejich vnitrostátního práva, avšak v mezích stanovených právem Společenství; v tomto směru nesmí mít pravidla a postupy stanovené vnitrostátním právem za následek to, že bude navrácení neoprávněně vyplacených podpor prakticky znemožněno nebo nadměrně ztíženo, a vnitrostátní právo musí být uplatňováno způsobem, jaký ve srovnání s postupem pro rozhodování podobných vnitrostátních sporů není diskriminační (rozsudek ze dne 19. září 2002, Huber, C-336/00, Recueil, s. I-7699, bod 55 a uvedená judikatura).

- 25 Mimoto musí být zájem Společenství na navrácení vývozních náhrad, které byly získány porušením podmínek pro jejich přidělování, plně zohledněn při vymezení promlčecích dob, které se na takové navrácení použijí (viz, v tomto smyslu, výše uvedený rozsudek Huber, bod 57).
- 26 Na první otázku je tedy třeba odpovědět tak, že promlčecí doba čtyř let stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení č. 2988/95 se nepoužije na řízení o navrácení vývozní náhrady neoprávněně poskytnuté vývozci z důvodu pochybení ze strany vnitrostátních orgánů, pokud tento vývozce nezpůsobil žádnou nesrovnalost ve smyslu čl. 1 odst. 2 tohoto nařízení.

K druhé otázce

- 27 Vzhledem k odpovědi na první otázku není na druhou otázku namístě odpovídat.

K nákladům řízení

- 28 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Promlčecí doba čtyř let stanovená v čl. 3 odst. 1 prvním pododstavci nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství se nepoužije na řízení o navrácení vývozní náhrady neoprávněně poskytnuté vývozci z důvodu pochybení ze strany vnitrostátních orgánů, pokud tento vývozce nezpůsobil žádnou nesrovnalost ve smyslu čl. 1 odst. 2 tohoto nařízení.

Podpisy.